

**Η ΕΝ ΣΑΜΠΕΖΥ ΓΕΝΕΥΗΣ ΣΥΝΕΛΘΟΥΣΑ
ΔΙΗΥΡΥΜΕΝΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΔΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ**

Συνήλθε τήν 17ην Μαΐου 2006 ἐν τῷ ἐν Σαμπεζύ Γενεύης Ὁρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Διηυρυμένη Σύνοδος διά τό ζήτημα τῆς κενώσεως ἥ μή τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου λόγῳ τῆς ἀπό τετραετίας καί πλέον ἀρξαμένης καί παρατεινομένης σοβαρᾶς ἀσθενείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου.

Τῆς Συνόδου προήδρευσεν ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος (συνωδεύετο ὑπό τῶν Μητροπολιτῶν Ἑλβετίας Ἱερεμίου, Τυρολόης καί Σερεντίου Παντελεήμονος, Περγάμου Ἰωάννου, Φιλαδελφείας Μελίτωνος καί Σεβαστείας Δημητρίου) καί μετέσχον οἱ Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδωρος (συνωδεύετο ὑπό τῶν Μητροπολιτῶν Ἀζώμης Πέτρου καί Χαρτούμ Καλλινίκου), Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος καί Ἱεροσολύμων κ. Θεόφιλος (συνωδεύετο ὑπό τῶν Μητροπολίτου Καισαρείας Βασιλείου καί Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίνης Ἀριστάρχου) καί οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Μητροπολίται Πάφου Χρυσόστομος (ἔχων καί τήν γνώμην τοῦ Χωρεπισκόπου Σαλαμῖνος Βαρνάβα), Κιτίου Χρυσόστομος, Κυρηνείας Παῦλος, Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος καί Μόρφου Νεόφυτος, Χωρεπίσκοποι Τριμυθοῦντος Βασίλειος καί Ἀρσινόης Γεώργιος καί Ἐπίσκοπος Κύκκου Νικηφόρος.

Τήν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Διηυρυμένης Συνόδου ἐκήρυξεν ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος διά τῆς ἀκολουθούσης εἰσηγήσεως:

«Μακαριώτατοι καί τετιμημένοι ἄδελφοί Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδωρε, Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιε καί Ἱεροσολύμων κ. Θεόφιλε,

Ἱερώτατοι ἄδελφοί Ἀρχιερεῖς τῆς τε Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καί τῶν ἄλλων ἐκπροσωπούμενων ἐνταῦθα Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν,

Χριστός Ἀνέστη!

Σᾶς ἀπευθύνομεν ἐγκάρδιον ἀδελφικόν ἀσπασμόν τιμῆς καί ἀγάπης καί σᾶς καλωσορίζομεν εἰς τὰς αὐλὰς ταύτας τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου καί Σταυροπηγίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Σᾶς ἐκφράζομεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μας διότι ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν ἡμετέραν πρόσκλησιν προσήλθετε σήμερον ἐνταῦθα διὰ νὰ συζητήσωμεν ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀπασχολοῦν τὴν Ἀγιωτάτην ἀδελφὴν Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου δυσχερές πρόβλημα τῆς καταστάσεως τῆς προελθούσης ἐκ τοῦ βαρέος κλονισμοῦ τῆς υἱείας τοῦ φιλτάτου Προκαθημένου αὐτῆς, Μακαριωτάτου ἀδελφοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κυρίου Χρυσοστόμου.

Ἀσφαλῶς, εἶναι εἰς ὅλους ὑμᾶς γνωστά τὰ κύρια γεγονότα, τὰ ὅποια προεκάλεσαν τὴν σύγκλησιν τῆς παρούσης Διηρυμμένης Συνόδου. Ὁ Μακαριώτατος καί ἀγαπητός ἐν Χριστῷ ἀδελφός Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς καί πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομος ἀπὸ ἐτῶν ἡσθένησε βαρέως, κατὰ τρόπον κωλύοντα αὐτόν ἀπὸ τῆς ἀσκήσεως ἢ ἀπὸ τῆς πλήρους πλέον σήμερον ἀσκήσεως τῶν Ἀρχιεπισκοπικῶν καί ἐν γένει πρωθιεραρχικῶν αὐτοῦ καθηκόντων. Οἱ γνωματεύσαντες ἰατροὶ ἀπεφάνθησαν διὰ τὸ μὴ ἀναστρέψιμον τῆς υἱείας αὐτοῦ. Ὁ παρελθὼν ἔκτοτε μακρὸς χρόνος (τέσσαρα ἔτη) ἐπεβεβαίωσεν ἀτυχῶς τὰς ἐν λόγῳ προβλέψεις.

Οἱ ἀγαπητοὶ ἄδελφοί Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου δέν ἐπέδειξαν σπουδὴν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως, ἀλλὰ μετ' ἀξιεπαίνου περισκέψεως, ὑπομονῆς καί ἀγάπης ἀνέμενον τὴν ἐνδεχομένην ἀποκατάστασιν τῆς υἱείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν, ἡ ὁποία ἀτυχῶς δέν ἐβελτιώθη. Ἀλλὰ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου θὰ ἀκούσωμεν ἀμέσως μετ' ὀλίγον τὴν εἰσήγησιν τοῦ ὀρθοθέντος εἰσηγητοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Πάφου κυρίου Χρυ-

σοστόμου, ὁ ὁποῖος θά μᾶς παρουσιάσῃ τὰς σχετικές ἐκθέσεις τῶν ἱατρῶν καί τήν προσωπικήν του περί τοῦ θέματος ἀντίληψιν.

Ὁ τρόπος ἀντιμετωπίσεως παρομοίων καταστάσεων προβλέπεται ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὑπό τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Εἰς ὅσα σημεῖα δέν ὑπάρχει πλήρης καί λεπτομερὴς ρύθμισις ὀφείλομεν νά ἀναζητήσωμεν τὸν τρόπον πληρώσεως τῶν κενῶν δι' ἐρμηνείας τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τοῦ ὅλου πνεύματος τοῦ εἰρημένου Καταστατικοῦ Χάρτου, διότι δέν δυνάμεθα νά ἀρνηθῶμεν τήν λύσιν τοῦ ἐνώπιον ἡμῶν τιθεμένου προβλήματος προφασισόμενοι ἔλλειψιν συναφῶν διατάξεων. Αἱ διάφοροι μέθοδοι ἐρμηνείας (τεολογική, ἱστορική, γραμματική, λογική, ἀναλογική, ἐκ τοῦ μείζονος πρὸς τό ἔλασσον κλπ. κλπ.) παρέχουν τήν δυνατότητα συμπληρώσεως τῶν τυχόν κενῶν. Ἀλλὰ περὶ ὅλων αὐτῶν θά ἀκούσωμεν τήν εἰσήγησιν τοῦ ὀρισθέντος εἰσηγητοῦ Θεοφιλεστάτου ἀδελφοῦ Ἐπισκόπου Κύκκου κυρίου Νικηφόρου, ὁ ὁποῖος μετ' ὀλίγον θά μᾶς ἀναπτύξῃ τό θέμα τοῦτο.

Προεισαγωγικῶς παρατηροῦμεν ὅτι ἕκαστον ὄργανον εἶναι ὑποχρεωμένον νά ἐλέγξῃ τήν ἑαυτοῦ δικαιοδοσίαν καί ἀρμοδιότητα προκειμένου νά λάβῃ ἀποφάσεις ἐπὶ τοῦ ἐνώπιόν του εἰσαγομένου πρὸς ἀπόφασιν ζητήματος. Ὅσάκις ἀδελφαί Ὁρθόδοξοι κατὰ τόπους Ἐκκλησῖαι ἀντιμετωπίζουν λυσεπίλυτα προβλήματα, τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἔχει τήν ὀφειλετικήν ὑποχρέωσιν καί κανονικήν ἀρμοδιότητα τῆς συμπαραστάσεως αὐταῖς καί ἐπιλαμβάνεται αὐτῶν κατόπιν ἐκζητήσεως τῆς συμβολῆς αὐτοῦ. Αὐτή εἶναι ἡ βασική ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος ὑπό τῆς κανονικῆς τάξεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀσφαλῶς, πρυτανεῦει πάντοτε ὁ σκοπός τῆς εἰρηνικῆς καί ταχείας ἐξόδου ἀπὸ τήν κρίσιν καί ὄχι ἡ ἐνασχόλησις μέ ἔριδας καί μάχας νομικάς. Αὐτός εἶναι καί ὁ σκοπός τῆς μετ' ὀλίγον ἀναγνωσθησομένης εἰσηγήσεως, ἥτοι ἡ βεβαίωσις πάντων ἡμῶν ὅτι ἐνεργοῦμεν ἀρμοδίως ὡς σῶμα τῆς Διηρυμένης Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἀναγνωρίσεως ἢ μή τῆς μονίμου καί μή ἀναστρεψίμου διὰ λόγους ὑγείας ἀδυναμίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κυρίου Χρυσοστόμου ὅπως ἐκκληροῖ τά Ἀρχιεπι-

σκοπικά του καθήκοντα καί ἐπί τῆς συνακολούθου ἀπομακρύνσεως ἢ μή αὐτοῦ ἀπό τοῦ Θρόνου. Μετά ταῦτα, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου θά ἐνεργήσῃ διά τήν πλήρωσιν τῆς κενῆς πλέον θέσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κατά τά ἰσχύοντα ἐν αὐτῇ.

Χρέος ἱερὸν θεωροῦμεν ὅπως, τήν ὥραν ταύτην καί πρό τῆς εἰσόδου ἡμῶν εἰς τήν συζήτησιν τοῦ ἐνώπιον ἡμῶν ζητήματος, ἐξάρωμεν τήν προσωπικότητα καί τὰς πρὸς τήν Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου καί τήν ὅλην Ὁρθοδοξίαν πολλαπλᾶς καί σπουδαίας ὑπηρεσίας τοῦ ἤδη ἀσθενοῦντος Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς κυρίου Χρυσοστόμου. Εὐρίσκεται εἰς τόν Ἀρχιεπισκοπικόν Θρόνον τῆς Κύπρου ἐπὶ τριάκοντα ἔτη, κατά τά ὅποια ἐποίμανε τήν Ἀρχιεπισκοπικὴν περιφέρειαν καί προήδρευσε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Κύπρου καί ἥσκησε τὰ ἐκ τῆς θέσεώς του ἀπορρέοντα καθήκοντα καί τὰς ὑποχρεώσεις κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν ἐπιτυχῶς. Ἡ κατὰ τήν τελευταίαν βεβαίως τειραετίαν ἐπιδείνωσις τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας αὐτοῦ καί ἡ ἐπιρροή τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ἐπὶ τήν ἱκανότητά του νά ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ ὑψηλά καθήκοντά του δέν ἀναιρεῖ τήν ἀξιολόγησιν τῆς προηγουμένης προσφορᾶς αὐτοῦ.

Μετά τήν ἀνάπτυξιν τῶν δύο προμνησθεισῶν εἰσηγήσεων ὑπὸ τῶν ὀρθθέντων εἰσηγητῶν θά δοθῇ ὁ λόγος εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νά προσθέσουν ἢ διευκρινήσουν τὰς θέσεις τῶν εἰσηγήσεων ἢ καί νά ἀναπτύξουν τὰς προσωπικὰς τῶν ἀπόψεις ἐπὶ τῶν ὑπὸ συζήτησιν θεμάτων. Μεθ' ὅ θά καταρτισθῇ σχέδιον ἀποφάσεως, τὸ ὁποῖον θά τεθῇ εἰς ψηφοφορίαν.

Μακαριώτατοι, Ἱερώτατοι καί τιμιώτατοι ἀδελφοί,

Μετά τὰς εἰσηγητικὰς ὥς ἐκ τῆς προεδρικῆς ἡμῶν ιδιότητος σκέψεις ταύτας, καλοῦμεθα οἱ πάντες ὅπως ἐν φόβῳ Θεοῦ διασκεφθῶμεν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι καί ἔχοντες ἐνώπιον ἡμῶν ἅπαντα τὰ γεγονότα καί στοιχεῖα νά ἀποφασίσωμεν, ὥστε ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου κατά τοὺς συγχρόνους ἀπαιτητικούς καιροὺς νά δυνηθῇ ἐν συνεχείᾳ νά ἀντιμετωπίσῃ τήν ὑπάρχουσαν οὐκ ὁμαλὴν κατάστασιν, συμφώνως βεβαίως πρὸς τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ αὐτῆς Χάρτου. Χωρήσωμεν, ἀδελφοί, ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἔργον καί ὁ Ἀναστάς Κύριος ἔσται ἡμῖν πᾶσι καί τῇ Ἱερᾷ

Συνόδῳ ἀρωγός.

Μετά ταῦτα, παρακαλοῦμεν τόν ἐπί τοῦ πρώτου θέματος εἰσηγητήν Ἱερώτατον Μητροπολίτην Πάφου κύριον Χρυσόστομον νά λάβῃ τόν λόγον καί νά ἐκθέσῃ ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τό θέμα: «Ἡ κατάσταση τῆς ὑγιείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου καί ἡ ἐπιρροή αὐτῆς ἐπί τήν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ».

Σᾶς εὐχαριστοῦμεν!».

Ἀκολούθως ἔλαβε τόν λόγον ὁ Μητροπολίτης Πάφου κ. Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος εἶπε τά ἑξῆς:

«Παναγιώτατε,

Εὐχαριστοῦμε πολύ γιά τούς θερμούς λόγους, μέ τούς ὁποίους μᾶς καλωσορίσατε στό Πατριαρχικό αὐτό Κέντρο, καθώς καί γιά τήν φιλοξενία, πού, ὡς οἰκοδεσπότης, μᾶς προσφέρετε. Ἀνταποδίδοντας τόν ἀναστάσιμο χαιρετισμό διά τοῦ «Ἀληθῶς Ἀνέστη ὁ Κύριος», ἐκφράζω ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου τή βαθύτατη εὐγνωμοσύνη μας διά τήν πρόθυμη καί ἄμεση ἀποδοχή τῆς παράκλησής μας γιά σύγκληση Διευρυμένης Συνόδου πρὸς ἐξέταση τοῦ θέματος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου. Γνωρίζουμε τίς πολλαπλές ὑποχρεώσεις Σας ἀνά τήν Ὁρθόδοξον Οἰκουμένην, καθώς καί τήν ἰδιαιτερότητα τοῦ προβλήματός μας ἐν σχέσει καί μέ τήν χώρα στήν ὁποία τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἔχει τήν ἔδρα του καί γι' αὐτό ἡ εὐγνωμοσύνη μας καθίσταται μεγαλύτερη.

Εὐχαριστῶ, ἐπίσης, καί τούς Μακαριωτάτους Πατριάρχες Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καί Ἱεροσολύμων, καθώς καί ὅλους τούς ἁγίους ἀρχιερεῖς, πού ἄφησαν τό ποιμαντορικό τους ἔργο καί, ἀποδεχθέντες τήν πρόσκληση τοῦ Παναγιωτάτου, συμμετέχουν σ' αὐτή τή Σύνοδο.

Ὅπως εἶναι γνωστό σ' ὅλους, τό πρόβλημα γιά τό ὁποῖο ζητήσαμε ἀπό τόν Παναγιώτατο τή σύγκληση τῆς Διευρυμένης αὐτῆς Συνόδου εἶναι τό θέμα τῆς «τιμητικῆς» παύσεως, ἥ μή, τοῦ Μακα-

ριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, ὁ ὁποῖος, λόγω ἀσθενείας, ἀδυνατεῖ νά ἀνταποκριθεῖ εἰς τὰ καθήκοντά του. Κι εὐχαριστῶ πάλιν τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, γιατί ἀνέθεσε σ' ἐμένα τὴν ἀνάπτυξη τοῦ θέματος: «Ἡ κατάσταση τῆς ὑγείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου καί ἡ ἐπιρροή αὐτῆς ἐπὶ τὴν ἀσκησιν τῶν καθηκόντων Αὐτοῦ».

Παναγιώτατε,
Μακαριώτατοι,
Σεβασμιώτατοι,
Θεοφιλέστατοι,

Ἡ ὑγεία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου παρουσίασε κάμψη πρὶν ἀπὸ πολλά χρόνια. Ἡ κάμψη αὕτη ἦταν ἀρχικά ἀνεπαίσθητη, συνίστατο σέ ἐλαφρά ἀπώλεια μνήμης καί γινόταν σ' ἐμᾶς ἀντιληπτή ἐκ τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεως κάποιων ἐρωτήσεων ἢ τῆς συχνῆς ἐξιστορήσεως τῶν ἴδιων γεγονότων. Αὐτό μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὅτι ἄρχισε τὸ 1992, μετὰ τὴν χειρουργικὴ ἐπέμβαση στὴν ὁποία ὁ Μακαριώτατος ὑπεβλήθη, στὸ ἐξωτερικό, γιὰ τὴν τοποθέτηση δακτυλίου στὴ στεφανιαία ἀρτηρία. Τό γεγονός μάλιστα ἀπεδόθη ἀπὸ πολλοὺς στὴ μὴ ἱκανοποιητικὴ αἱμάτωση τοῦ ἐγκεφάλου του, γιὰ κάποια δευτερόλεπτα.

Τό πρόβλημα, ἰδιαίτερα ὡς πρὸς τὴν ἐξασθένηση τῆς μνήμης τοῦ Μακαριωτάτου, παρουσίαζε σταδιακὰ ἐπιδείνωση, γινόταν δέ ἰδιαίτερος ἐκδηλο σέ ὀρισμένες ἡμέρες ὅταν βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὴν πίεση πολλῶν ἢ δύσκολων ὑποθέσεων. Χαρακτηριστικά, ἐνθυμοῦμαι, στίς 24 Ἀπριλίου 1996, ἡμέρα πού θά γινόταν τὸ μεγάλο μήνυμα γιὰ τὴν ἐκλογή τοῦ Θεοφιλεστάτου Χωρεπισκόπου Τριμυθοῦντος, ἡ κατάστασή του ἦταν πολὺ σοβαρή. Πρὶν κατεβοῦμε ἀπὸ τὸ Συνοδικό, ὅπου εἶχαμε τὴν δεύτερη τακτικὴ συνεδρία τοῦ ἔτους, στὸν Καθεδρικό Ναό, τοῦ ἔφερε ὁ τελετάρχης τὴν τυπικὴ διάταξη πού θά ἀκολουθούσαμε, γιὰ νά τὸν διευκολύνει στὸ τί θά ἔκανε. Διάβaze τὴν πρώτη γραμμὴ καί τὴν ξεχνοῦσε μόλις πῆγαινε στὴ δεύτερη. Ρωτοῦσε διαρκῶς «τί θά κάνουμε» καί ἐνῶ οἱ Συνοδικοί εἶχαν ἤδη προχωρήσει στίς σκάλες καί ἄρχισαν οἱ κωδωνοκρουσίες, τοῦ πῆρα τὴν τυπικὴ διάταξη ἀπὸ τὰ χέρια, λέγοντάς του

«πᾶμε, Μακαριώτατε, καί μή ἔχετε καμιάν ἔγνοια, θά εἶμαι δίπλα σας». Τότε καί μόνον, ἐξαναγκασόμενος, προχώρησε πρὸς τό ναό.

Ἀργότερα, ὅταν τὰ προβλήματα ἀπό τή σταδιακή ἀπώλεια τῆς μνήμης του ἔγιναν περισσότερον ἔκδηλα καί ὅταν ἀντιλήφθηκα ὅτι ὑπῆρχε κίνδυνος ἐκμετάλλευσης τῆς κατάστασης ἀπό ἐπιτήδειους πού τόν περιέβαλλαν, ἔκανα δημόσιες δηλώσεις καί μίλις γιά «διεφθαρμένο περιβάλλον τοῦ Μακαριωτάτου» καί τήν ἀνάγκη προστασίας του ἀπό αὐτό, ὥστε νά μή ἀμαυρωθεῖ ἡ ἀρχιεπισκοπεΐα του καί νά προστατευθεῖ ἡ ὑστεροφημία του. Μέ δική μου πρόταση, στίς 19/6/2001, πολύ πρὶν ἀπό τήν πτώση τοῦ Μακαριωτάτου, συν-εστήθη τριμελής ἐπιτροπή ὑπό τόν Μητροπολίτη Κυρηνείας καί μέ συμμετοχή τοῦ Ἡγουμένου Κύκκου καί τοῦ διευθυντῆ τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Τμήματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, πρὸς ἐξέταση κάθε περίπτωσης ἀγορᾶς, πώλησης ἢ ἐνοικίασης κτημάτων ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, τῶν Μητροπόλεων καί τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν. Χωρίς τήν ἔγκριση τῆς τριμελοῦς αὐτῆς ἐπιτροπῆς δέν γίνεται, ἀπό τότε, καμιά οἰκονομική συναλλαγή.

Ἀμέσως, μετά τό ἀτύχημα τῆς πτώσης τοῦ Μακαριωτάτου, στίς σκάλες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, πού ἔγινε στίς 27/4/2002, καί πάλιν δέν ἀμελήσαμε.

Ἡ πρόνοια τῶν ἱερῶν κανόνων γιά νά μή μένουν «ἀνεπισκόπη-τοι οἱ λαοί» ἦταν καί εἶναι σέ ὅλους μας γνωστή. Καί παλαιότερα, τό 1996, μέ τήν εἰδική περίπτωση τῆς πλήρωσης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μόρφου, εἴχαμε ἀσχοληθεῖ, ὡς Ἱερά Σύνοδος, μέ τό θέμα αὐτό, καί μάλιστα μέ τόν Κανόνα 25 τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου πού προνοεῖ τήν πλήρωση ἐνός ἀρχιερατικοῦ θρόνου ἐντός τριμήνου. Γνωρίζουμε καί τοὺς πιό συναφεῖς πρὸς τό θέμα μας κανόνες 77 καί 78 τῶν Ἀποστόλων καί καταλαβαίνουμε πῶς ὅποιαδήποτε φυσική ἀναπηρία ἀποτελεῖ οὐσιαστικό κώλυμα ὄχι μόνο γιά τήν εἴσοδο, ἀλλά καί γιά τήν παραμονή σέ ὑπεύθυνη ἐκκλησιαστική διακονία, ἀφοῦ ἔτσι «τά ἐκκλησιαστικά παρεμποδίζονται». Μᾶς ἀπασχόλησε ἀκόμα καί ἡ θέση τοῦ Βαλσαμῶνος, ὅτι «...καί πολλοί ἀρχιερεῖς καί ἱερεῖς καί διάκονοι τυφλωθέντες καί ἄλλως ἐσχάτως ἀρρωστήσαντες καί μή δυνάμενοι ἐνεργεῖν ἀρχιερατικόν τι, μέχρι

τέλους ζωῆς αὐτῶν οὐ μετεκινήθησαν», χωρίς νά παραβλέπουμε, ὅτι ἀναφερόταν, ὁ Βαλσαμών, σέ σωματική ἀναπηρία καί ὅτι πιθανόν σέ πνευματική ἀναπηρία νά μή ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχή τῆς φιλάνθρωπης οἰκονομίας.

Γενικῶς δέν εἶχαμε, οὔτε καί ἔχουμε, ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου δέν μπορεῖ νά ἀνταποκριθεῖ στά καθήκοντά του καί συνεπῶς μιά σειρά Κανόνων πού προνοοῦν γιά τά καθήκοντα τοῦ ἐπισκόπου δέν μποροῦν, πρὸς τό παρόν, νά ἐφαρμοσθοῦν στό πρόσωπό του (π.χ. 19ος τῆς Πενθέκτης, πού ἀναφέρει, ὅτι «δεῖ τοὺς τῶν Ἐκκλησιῶν προεστῶτας... ἐκδιδάσκειν τοὺς τῆς εὐσεβείας λόγους...», ὁ 102ος τῆς Πενθέκτης, πού ἀναφέρεται στήν ἐξουσία τοῦ «δεσμεῖν καί λύειν», ὅπως καί ὁ ἀνωτέρω 78ος τῶν Ἀποστόλων κλπ.).

Ἀπό τὴν ἄλλη, βλέπουμε καί τό πνεῦμα τῶν Κανόνων, γιά τοὺς ὁποίους δέν ἦτο αὐτοσκοπός ἡ ἐντὸς τριμήνου ἀντικατάσταση ἑνὸς ἀνίκανου πρὸς ἐξάσκηση τῶν καθηκόντων τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ τό νά μή μένει ἐπὶ μακρὸ χρόνο ἀποίμαντος ὁ λαός. Γί' αὐτό, καί τό 1996, ὅταν ἰδιάζουσες συνθῆκες δέν ἐπέτρεπαν τὴν πλήρωση τοῦ Μητροπολιτικοῦ θρόνου τῆς Μόρφου, ἀνετέθη ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο ἡ διαποίμανση τῆς Ἱερᾶς αὐτῆς Μητροπόλεως στό Μητροπολίτη Κυρηνείας, σέ συνδιαποίμανση μέ τό δικό του ποίμνιο. Ἡ κατάσταση αὐτὴ κράτησε γιά δυόμισι καί πλέον χρόνια.

Ἔτσι καί τώρα, στήν περίπτωση τοῦ ἀτυχήματος τοῦ Μακαριωτάτου, δέν περιμέναμε νά παρέλθει τρίμηνο ἢ ἑξάμηνο ἀπὸ τοῦ ἀτυχήματος γιά νά προστρέξουμε σέ βοήθεια. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθε τάχιστα καί ἐπελήφθη τοῦ ἔργου, τό ὁποῖον ἐκ τῶν πραγμάτων ἐκεῖνος δέν μπορούσε νά ἐπιτελέσει:

Πρώτιστο μέλημά μας ἦταν ἡ υἡγία τοῦ Μακαριωτάτου. Ὄταν πέρασαν οἱ πρῶτες δύσκολες μέρες καί ὁ Μακαριώτατος μπορούσε νά μετακινηθεῖ, τὸν μεταφέραμε, ὡς Ἱερὰ Σύνοδος, σέ ἐξειδικευμένο Ἱατρικὸ Κέντρο στήν Ἀθήνα καί ἀκολούθως μεριμνήσαμε νά ἐξεταστεῖ ἀπὸ διεθνoῦς φήμης, εἰδικούς γιά τὴν περίπτωσή του, ἱατρούς. Μᾶς ἐνδιέφερε ἡ Ἐκκλησία καί ἀνησυχούσαμε γιά τό χρόνο ἀποκατάστασης τῆς υἡγίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μας. Ἐχον-

τας υπόψη καί τήν πρό τοῦ ἀτυχήματος κατάσταση τῆς υγείας του, ξέραμε πώς θά χρειάζοταν, ὅπωςδήποτε, βοήθεια, ὅσο καλή καί ἐάν ἦτο ἡ ἐξέλιξη τῆς κατάστασής του. Κι ἤμασταν διατεθειμένοι ὅλοι νά τοῦ τήν προσφέρουμε. Ἐν τῷ μεταξύ, ἀκυρώσαμε τίς τραπεζικές κάρτες, μέ τίς ὁποῖες κάποια πρόσωπα τοῦ ἄμεσου περιβάλλοντος τοῦ Μακαριωτάτου μπορούσαν νά ἀποσύρουν χρήματα ἀπό τοὺς λογαριασμούς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ζητήσαμε ἐπίσης ἀπό τίς Τράπεζες νά μή δέχονται τήν ὑπογραφή τοῦ Μακαριωτάτου, σέ μιά προσπάθεια νά ἀποτρέψουμε τή χρήση ὑπογεγραμμένων ἐπιταγῶν, πού κάποιοι εἶχαν στήν κατοχή τους.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος συνέστησε, κατόπιν, Ἑρευνητική Ἐπιτροπή πρὸς ἐξιχνίαση φημολογουμένων ἀτασθαλιῶν στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή, πού συνέβησαν στό πρό τῆς πτώσεως τοῦ Μακαριωτάτου διάστημα. Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς διερεύνησης ὑπῆρξε ἡ ἐπιστροφή στά ταμεῖα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ποσοῦ 30.000.000, περίπου, λιρῶν Κύπρου, καθὼς καί ἡ ἀκύρωση πωλητηρίων ἐγγράφων πού ἔγιναν μέ ἀσύμφορους, γιά τήν Ἐκκλησία, ὄρους. Περισώθηκε ἔτσι περιουσία πολλῶν ἑκατομμυρίων λιρῶν. Ἡ ἐκδίκηση κάποιων περιπτώσεων καταχρήσεων ἐκκρεμεῖ ἢ συνεχίζεται ἀκόμη στά Κυπριακά δικαστήρια.

Κι ὅταν οἱ ἐκθέσεις τῶν ἱατρῶν μᾶς πληροφοροῦσαν γιά τό μὴ ἀναστρέψιμο τῆς κατάστασης τῆς υγείας του, συνεχίσαμε, ὡς Ἱερά Σύνοδος, τίς προσπάθειές μας γιά τήν καλύτερη διοίκηση τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῆς Ἐκκλησίας γενικότερα.

Ὡς πρὸς τό θέμα τῆς πνευματικῆς διαποίμανσης τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς δέν ὑπῆρχε ἰδιαίτερη δυσκολία. Ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή εἶχε ἐπίσκοπο ἔμπειρο καί ἱκανό, τόν Χωρεπίσκοπο Σαλαμίνοσ Βαρνάβα. Αὐτός ἐπὶ τετραετίαν ὅλην, ἀπὸ τό 1973 μέχρι τό 1977, ὅταν ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ ἦτο πλήρως ἀπασχολημένος μέ τό ἐθνικό μας πρόβλημα, κράτησε στοὺς ὤμους του ὅλο τό βάρος τῆς διοίκησης τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Κι ἀργότερα, ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου, λόγω τοῦ ὅτι ὁ τελευταῖος ἀφιέρωνε καί πάλιν πολύ χρόνο στό ἐθνικό μας θέμα, ἔχοντας συνεχεῖς συναντήσεις μέ πρέσβεις ξένων χωρῶν καί μέ

πολιτικά πρόσωπα τῆς Κύπρου, τό μεγαλύτερο βάρος τῆς διοίκησης τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπωμιζόταν ὁ Θεοφιλέστατος Χωρεπίσκοπος Σαλαμῖνος. Σ' αὐτόν, λοιπόν, ὁμόφωνα, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀνέθεσε τή διοίκηση καί διαποίμανση τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Καί πράγματι γιά τρία καί πλέον χρόνια, ὁ Χωρεπίσκοπος Σαλαμῖνος διοίκησε μέ τρόπο ὑποδειγματικό τήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή, χωρίς νά ἀναφανεῖ κανένα ἀπολύτως πρόβλημα. Ὅταν πρὶν ἀπὸ ἓνα ἔτος, περίπου, ἡ υἡγία τοῦ Θεοφιλεστάτου Χωρεπισκόπου Σαλαμῖνος παρουσίασε προβλήματα, ἡ διοίκηση τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀνετέθη, δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς τόν Χωρεπίσκοπο Τριμυθοῦντος.

Ταυτόχρονα ὅλοι μας, ἰδιαίτερα δέ ἐγώ, ὡς προεδρεύων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, θέσαμε τίς καλές μας ὑπηρεσίες στή διάθεση τῶν Θεοφιλεστάτων. Καί δέν εἶναι λίγες οἱ φορές πού μετέβην εἰς τήν Ἀρχιεπισκοπὴν συμβάλλοντας στήν ἐπίλυση κάποιων προβλημάτων.

Στό «Ἰδρυμα Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'» καί στήν «Ἑλληνική Μεταλλευτική Ἑταιρεία» ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀνέθεσε τήν προσωρινή ἐποπτεία σ' ἐμένα.

Ἔτσι δέν ἀφέθη κανένας τομέας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἢ τῆς εὐρύτερης Ἐκκλησίας χωρίς νά τοῦ δοθεῖ ἡ δέουσα προσοχή. Ἡ Ἐκκλησία Κύπρου εἰς ὅλο αὐτό τό διάστημα ἐλειτουργήσῃ ὡς ἐάν ἦτο παρών καί εἰς τὰς ἐπάλξεις ὁ Προκαθήμενός της. Ἀναφέρω ἐνδεικτικά ὅτι ὡς Ἱερά Σύνοδος διορίσαμε νέο διευθυντὴ τοῦ ΕΤΕΚ καί νέο διευθυντὴ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς «Ἀπόστολος Βαρνάβας», συνεστήσαμε Γραφεῖο Εὐρωπαϊκῶν Ὑποθέσεων καί ὀρίσαμε διαχειριστικὴ ἐπιτροπὴ Εὐρωπαϊκῶν Χρηματοδοτήσεων. Παράλληλα συνεχίζεται ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου εἰς ὅλους τοὺς Θεολογικοὺς διαλόγους καί τὰ Διεκκλησιαστικά Συνέδρια πού γίνονται ὑπὸ τὴν ἐποπτεία καί τὴν καθοδήγηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὡς Ἐκκλησία Κύπρου πήραμε θέση, ὑποβάλλοντας πολυσέλιδο ἐμπεριστατωμένο ὑπόμνημα μέ κρίσεις καί εἰσηγήσεις, ἐπὶ τῆς προτεινόμενης Ἐκπαιδευτικῆς Μεταρρύθμισης. Πήραμε ἐπίσης μέρος στήν συνελθούσα στήν Κωνσταντινού-

πολη, υπό την προεδρία του Παναγιωτάτου, Μείζονα Σύνοδο διά το θέμα του Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

Εἰς τὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή, σ' αὐτό τό διάστημα, διορίσθη νέος διευθυντής Οἰκονομικῶν Ὑπηρεσιῶν, ἔγιναν ἐκλογές Ἐκκλησιαστικῶν καί Θρονικῶν Ἐπιτρόπων, λειτουργεῖ ἡ Χριστιανική Κίνηση κλπ.

Καί εἰς τὰ εὐρύτερα ἐθναρχικά του καθήκοντα, ὡς Ἱερά Σύνοδος, ἀναπληρώσαμε καί ἀναπληροῦμε τόν Μακαριώτατο. Μέ ἐντολή τῆς Ἱερᾶς Συνόδου παρευρέθηκα καί προσφώνησα πλεῖστα ὅσα συνέδρια στή Λευκωσία καί στό ἐξωτερικό, ὅπου προηγουμένως παρίστατο ὁ Μακαριώτατος. Εἶχα ἀλλεπάλληλες συναντήσεις μέ τόν ἐκπρόσωπο τῶν Ἑνωμένων Ἐθνῶν στήν Κύπρο, τόν Ἀμερικανό καί ἄλλους πρέσβεις, προασπιζόμενος τὰ δίκαια τῆς Κύπρου. Εἶχα ἐπίσης συνάντηση μέ τόν Ὑπουργό τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος καί συναντήθηκα ἐπανειλημμένως μέ τόν Πρόεδρο τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, μεταφέροντας τίς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ μας θέματος.

Πήραμε, τέλος, ὑπεύθυνη θέση ἀπέναντι στό σχέδιο Ἀνάν, θέση πού ἀπορρέει ἀπό τὴν μακραίωνη ἐκκλησιαστική παράδοσή μας, καί καλέσαμε τό λαό σέ συγκεκριμένη στάση, πρᾶγμα πού πετύχαμε.

Ἐπαναλαμβάνω ὅτι οὐδεὶς ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Μακαριώτατος εἶναι σέ θέση νά ἐκτελέσει σήμερα τὰ πολλαπλά του καθήκοντα. Ἀλλά καί οὐδεὶς δύναται νά ἰσχυρισθεῖ ὅτι παραμελήσαμε, ἔστω καί ἐπ' ἐλάχιστον, τὴ διαποίμανση τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τίς ὑποθέσεις τῆς καθ' ὅλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Περιβάλαμε, σ' αὐτό τό διάστημα, μέ πολλή ἀγάπη καί συμπάθεια τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπό μας. Κι ὁ λαός μας δέν ἀντελήφθη τὴ σωματική ἀπουσία του.

Στό θέμα τῆς παύσης τοῦ Μακαριωτάτου εἶχαμε καί ἔχουμε, οἱ Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, μιά ἰδιαίτερη εὐαισθησία. Κι αὐτό γιὰ τρεῖς κυρίως λόγους:

α) Ὅλοι μας, ὅλα τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, πλὴν τοῦ Μητροπολίτη Κιτίου καί τοῦ Χωρεπισκόπου

Σαλαμῖνος, ἔχουμε χειροτονηθεῖ ἀπό αὐτόν, οἱ περισσότεροι μάλιστα ὄχι μόνο στό βαθμό τοῦ ἐπισκόπου ἀλλά καί τοῦ πρεσβυτέρου, κάποιοι δέ καί τοῦ διακόνου. Στή συνείδησή μας βαραίνει αὐτό τό γεγονός.

β) Εἶναι ὕστερα καί ἡ πρακτική πού ἀκολούθησαν, στό πρόσφατο παρελθόν, ὅλες οἱ πλησιόχωρες Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες ὅταν βρέθηκαν σέ ἀνάλογη μ' ἐμᾶς θέση: Τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας μέ τήν μακροχρόνια ἀσθένεια τοῦ Πατριάρχου Χριστοφόρου Β', τό Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων μέ τόν Πατριάρχη Διόδωρο καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μέ τόν Ἀρχιεπίσκοπο Σεραφεῖμ. Αὐτή ἡ πρακτική, πού δείχνει ἓνα ἥθος καί ἓνα ξεχωριστό σεβασμό πρὸς τοὺς θεσμούς, μᾶς ἔκανε νά διστάζουμε νά ἀπομακρύνουμε τόν Μακαριώτατο ἀπό τή θέση του.

γ) Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος δέν εἶναι γιά τό λαό μας ἓνας ἀπλὸς ἱεράρχης, ἓνας κάποιος Ἀρχιεπίσκοπος ἀπὸ τή μακρὰ φάλαγγα τῶν προκαθημένων τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι ἓνας ἐθνικός ἀγωνιστής πού ἔζησε γιά χρόνια πολλά στό πλευρό τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί Ἐθνάρχου Μακαρίου Γ', στήριξε τόν ἴδιο καί τίς προσπάθειές του γιά ἐθνική ἀποκατάσταση τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ στερρά του ἀντίσταση στήν τουρκική βουλιμία, ἡ ἀμετακίνητη θέση του γιά τήν ἐπιστροφή τοῦ Ἐθνάρχου Μακαρίου Γ' στήν Κύπρο καί τήν ἀπόρριψη τοῦ ἱταμοῦ τουρκικοῦ τελεσιγράφου κατὰ τή σύσκεψη ἐκείνης τῆς τραγικῆς 15ης Αὐγούστου 1974, ἀλλά καί οἱ ὅλες προσπάθειές του μετὰ τήν ἀνάρρησή του στόν Ἀρχιεπισκοπικό θρόνο, τόν ἐπέβαλαν ὡς ἐθνικό κεφάλαιο καί μορφή ἀξιοσέβαστη ἀνάμεσα στόν Κυπριακό Ἑλληνισμό. Φοβούμεσταν πὼς μιά, ἔστω καί «τιμητική», παύση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, δέν θά εὔρισκε σύμφωνη τήν πλειοψηφία τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Μέ τήν παράκλησή μας πρὸς τήν Α.Θ.Π. τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη γιά τή σύγκληση τῆς Διευρυμένης αὐτῆς Συνόδου, πρὸς μελέτη τῆς κένωσης ἢ ὄχι τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου τῆς Κύπρου, ἐννοοῦσαμε, ἀσφαλῶς, καί τήν ἀποδοχή ὁποιασδήποτε ἀφασῆς τῆς ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ θέματος.

Ἐν ἡ Ἱερὰ Διευρυμένη αὐτὴ Σύνοδος αποφασίσει τὴν παραμονὴ τοῦ Μακαριωτάτου στὴ θέσιν του, μέχρις οὗτο ὁ Θεὸς τὸν καλέσει εἰς τὰ οὐράνια σκηνώματα του, δηλώνω ὑπεύθυνα, ὅτι χωρὶς καμιά ἰδιοτέλεια θὰ ἐγκύψω, μαζί μέ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς, Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, στά προβλήματα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῆς καθ' ὅλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὥστε νά μή γίνεται αἰσθητή, στό πλήρωμα, ἡ ἀδυναμία τοῦ Μακαριωτάτου.

Στὴν περίπτωση πού ἡ Σύνοδος αποφασίσει κένωση τοῦ Θρόνου, ὡς Τοποτηρητής, θὰ ἐφαρμόσω, ὅπως πολλές φορές ἐδήλωσα, μέ εὐλάβεια τὸν Καταστατικό Χάρτη, προκηρύσσοντας ἀμέσως, ὅπως τοῦτο διαλαμβάνει, ἐκλογές καί προσπαθώντας νά ἐπιτύχῃ τὴν μεγαλύτερη δυνατὴ συναίνεση στὴν Οἰκονομία, πού ὅπωςδήποτε θὰ χρειαστεῖ νά ἐφαρμόσουμε, προκειμένου νά ὑπερπηδηθοῦν καταστατικές δυσκολίες λόγω τῆς συνεχιζόμενης τουρκικῆς κατοχῆς.

Τελειώνοντας, ἐκφράζω τίς εὐχαριστίες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου πρὸς ὅλους, ἰδιαίτερα, ὅμως, πρὸς Ἑσᾶς, Παναγιώτατε, γιὰ τὴν πρόθυμη ἀνταπόκριση στὴν παράκλησή μας καί τὴν σύγκληση τῆς Ἱερᾶς Διευρυμένης αὐτῆς Συνόδου».

Ἡ εἰσήγησις τοῦ Ἐπισκόπου Κύκκου κ. Νικηφόρου ἔχει ὡς ἔπεται:

«Παναγιώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα καί Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς ταύτης Συνόδου κ.κ. Βαρθολομαῖε,

Μακαριώτατε Πατριάρχα τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας κ.κ. Θεόδωρε,

Μακαριώτατε Πατριάρχα τῆς Μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας κ.κ. Ἰγνάτιε,

Μακαριώτατε Πατριάρχα τῆς Ἀγίας Πόλεως Ἱερουσαλὴμ καί πάσης Παλαιστίνης κ.κ. Θεόφιλε,

Σεβασμιώτατοι καί Θεοφιλέστατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί,

«...Εἰς τόν Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην, οἷα πρῶτον ἐν ἴσοις ἀναγορευθέντα καί ὄντα, συνοδικαῖς καί βασιλικαῖς ψήφοις, οἱ νόμοι προστάττουσι καί τάς ὑπό τούς ἐτέρους θρόνους γινομένης ἀμφισβητήσεις ὑπό τήν ἐκείνου διάγνωσιν καί κρίσιν ἀναφέρεσθαι. Τό ἰδιαίτερον τοῦτο δίκαιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, δηλ. τοῦ ἐπιτηρεῖν καί διορθοῦσθαι τάς ἐν τοῖς ἄλλοις θρόνοις γινομένης ἀμφισβητήσεις καί πέρας ἐπιτιθέναι ταῖς κρίσεσιν, καταφαίνεται ἐκ τῆς ἀντικειμενικῆς καί ἀμερολήπτου μελέτης τῶν ἱερῶν κανόνων καί τῶν αὐθεντικῶν ἐρμηνειῶν αὐτῶν, βεβαιοῦται δέ καί ἐκ τῆς ἀνά τούς αἰῶνας πράξεως τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἔχει νά μᾶς παρουσιάσῃ ὄχι εὐάριθμα παραδείγματα ἀναφορᾶς τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν πρὸς τόν Οἰκουμενικόν Θρόνον, ἥ καί ipso jure ἐπεμβάσεως αὐτοῦ εἰς τάς κατ' αὐτάς, ἀσκοῦντος τήν ἥν κέκτται κανονικήν ἐξουσίαν ἐν τῷ χώρῳ τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν τῷ πλαισίῳ πάντοτε τῆς ἐν ἀδελφικῇ συλλογικότητι ἐκφραζομένης ἐννοίας τῆς διακονίας» (Βαρθολομαίου Ἀρχοντώνη, Μητροπολίτου Χαλκηδόνος, Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ὡς ἐκφραστής τῆς κανονικῆς συνειδήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, Ἐπιστημονική Ἐπετηρίς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ποιμαντικῆς, τ. Ι, Θεσσαλονίκη 1990, σ. 21-22). Ἡ διακονία αὕτη ἐπιμαρτυρεῖται διά λόγων καί πράξεων εἰς τάς κανονικάς πηγάς τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἐπιβεβαιοῦται δέ διά πολλῶν παραδειγμάτων συμπαραστάσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τάς ἀδελφάς αὐτοῦ Ἐκκλησίας, ἐν αἷς καί ἡ Ἀποστολική Ἐκκλησία τῆς Κύπρου. «Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα δέν ἔμεινεν ἔξω τοῦ κύκλου τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Πλήν ἄλλων σώζεται διάταξις τοῦ Πατριάρχου Ἰωαννικίου (μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος) περί τῶν ὁρίων τῆς κανονικῆς πρὸς τόν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου σχέσεως τῶν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ Μητροπολιτῶν, διά τῆς ὁποίας ἐπεμβαίνει πρὸς διόρθωσιν κανονικῶν καί λειτουργικῶν ἀταξιῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ καί στήριξιν τῶν προνομίων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς νήσου. Τοῦτο πράττει ὁ Πατριάρχης ὡς ἀδελφικὴν βοήθειαν, ὡς λέγει, καί διότι ἡ Ἐκκλησία του ἔχει τήν φροντίδα πασῶν τῶν κατὰ μέρος Ἐκκλησιῶν τῆς ἀνατολικῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ ἀγίας Ἐκκλη-

σίας, ἐν τῇ εὐθύνῃ δέ αὐτῆς ταύτῃ δύναται καί νά τιμωρήσῃ τούς ἀπειθεῖς, ἵνα γένωνται εὐπειθεῖς» (ἐνθ' ἄνωτ., σ. 25).

Τά ἀνωτέρω ἠνθολογήθησαν ἐξ Ὁμιλίας τῆς Α.Θ.Π., τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου καί Προέδρου τῆς Διπυρυμένης καί Μείζονος ταύτης Συνόδου, οὐχί διά λόγους ἀβρότητας, ἀλλά διά νά υπογραμμισθῇ ὁ σπουδαῖος ρόλος τῆς πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ ἐκκλησιαστικῷ ὀργανισμῷ καί ἡ συμβολή ταύτης διά τήν λύσιν τῶν προβλημάτων, ἐνίστε δέ καί τῶν σχισμάτων, τά ὁποῖα συνετάρασσον τάς ἐπί μέρους Ἐκκλησίας, τόσον τάς ὑπό τήν δικαιοδοσίαν Αὐτῆς ὅσον καί τάς λοιπάς ἀδελφάς.

Τά παραδείγματα μίας τοιαύτης διακονίας καί πρός τήν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, ἡ ὁποία διακονία τονίζουμε ὅτι ἐξεδηλοῦτο ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ σεβασμοῦ πρός τό αὐτοκέφαλον καθεστώς αὐτῆς, εἶναι πολλά καταγράφονται δέ τόσον εἰς τόν λεγόμενον Κώδικα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου ὅσον καί εἰς ἄλλας ἱστορικές πηγάς. Ἐπομένως καί ἡ παροῦσα σύνοδος συνιστᾷ ἔκφρασιν τοῦ διαχρονικοῦ τούτου ἐνδιαφέροντος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιωπῆς, ἥτοι τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ἀγαστῇ συνεργασίᾳ μετά τῶν ἄλλων παλαιφάτων Πατριαρχείων, πρός τήν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου. Προσβλέπομεν, ὅχι μόνον ἡμεῖς οἱ Ἱεράρχαι, ἀλλά καί ὅλον τό πλήρωμα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, ὅτι ἐδῶ εἰς αὐτήν τήν Διπυρυμένην Σύνοδον, ἡ ὁποία λειτουργεῖ καί οἶονεῖ ὡς Μείζων (ὡς τοῦτο ὑπονοεῖται καί ἐν τῷ ἡμετέρῳ Καταστατικῷ Χάρτῃ ἐν τοῖς ἄρθροισι 14 καί 25), θά τεθοῦν αἱ βάσεις διά τήν περαιτέρω ὁμαλὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας, τήν ὁποίαν χάριτι Θεοῦ ἡμεῖς οἱ Ἱεράρχαι ποιμαίνομεν. Σκοπός δέν εἶναι μόνον ἡ τιμητική παῦσις τοῦ «κρίμασιν οἷς οἶδεν Κύριος» εὕρισκομένου ἐν χρονίᾳ ἀνιάτῳ ἀσθενείᾳ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου καί ἡ ταῦτῳ ἔξαρσις τῆς μεγάλης προσφορᾶς αὐτοῦ πρός τήν Ἐκκλησίαν καί τό Ἔθνος ἡμῶν, ἀλλά καί ἐλπίζομεν καί εὐχόμεθα ἡ δέσμευσις, ἰδίως ἡμῶν τῶν Κυπρίων Ἱεραρχῶν, ὅτι θά τηρηθοῦν οἱ κανονικοὶ θεσμοί. Ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Κύπρου εἶναι εἰς τήν πραγματικότητα ἐπὶ τετραετίαν καί πλέον ἀκέ-

φαλος, γεγονός τό όποϊον, κατά κοινήν όμολογίαν, έκυοφόρησε φυγοκέντρους δυνάμεις, αί όποϊαι έάν δέν ανακάμψουν είς τήν βάσιν τών άρχων τάς όποϊας έθεσαν οί κανονικοί καί καταστατικοί νομοθέται, πιθανόν ή Έκκλησία μας θά πορευθῇ έν μέσφ πολλών δυσκολιών.

Τό θέμα τό όποϊον μοῦ άνετέθη υπό τῆς Α.Θ.Π. νά εισηγηθῶ έχει τίτλον: «Αί σχετικά μέ τήν κατάστασιν τῆς υγιείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Έκκλησίας Κύπρου καί τών Ἱερῶν Κανόνων». Εὐχαριστῶ από καρδίας διά τήν τιμήν.

1. Ὁφείλω ἐξ άρχῆς νά έπισημάνω τό αὐτονόητον. Ὅτι δηλ. τό πρόσωπον περί τοῦ όποϊοῦ αναφερόμεθα εἶναι ή κεφαλή τῆς Έκκλησίας τῆς Κύπρου καί έν ταῦτῳ ὁ Πρῶτος τῆς Συνόδου αὐτῆς. Κατά τό πνεῦμα καί τό γράμμα τών Ἱερῶν Κανόνων, ιδίως τοῦ 34ου τών άγίων Ἀποστόλων καί τοῦ όμοίου του κατά τό περιεχόμενον 9ου τῆς Ἀντιοχείας, ὁ Πρῶτος, ὅπως προσφυῶς άνεπτύχθη υπό παλαιότερων καί συγχρόνων κανονολόγων, ιδίως υπό τοῦ μετέχοντος τών έργασιών τῆς Συνόδου ήμῶν Μητροπολίτου Τυρολόης καί Σερεντίου κ. Παντελεήμονος, «εἶχε ήγετικήν θέσιν έν τῇ μητροπολιτικῇ έπαρχιακῇ συνόδῳ αναδεχόμενος τήν φροντίδα ὅλης τῆς έπαρχίας» καί ὅτι «οί έπίσκοποι ἄνευ τοῦ Πρώτου ἦσαν καί εἶναι ἀδύνατον νά συγκροτήσουν σύνοδον ἢ νά συζητήσουν καί νά αποφασίσουν» περί τινος θέματος. Προφανῶς «οὔτε ὁ Πρῶτος ἄνευ τῆς περί αὐτόν συνόδου τῶν έπισκόπων δύναται ν' αποφασίζη καί νά ενεργῇ επί θεμάτων τῆς ὅλης έπαρχίας» (Έκκλησιολογική θεώρησις τοῦ τριακοστοῦ τετάρτου Ἀποστολικοῦ Κανόνος, Κληρονομία, 11Α, Θεσσαλονίκη 1979, σ. 4-5).

Τά αὐτά προβάλλονται καί υπό τοῦ Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου. «Εἰς κάθε έθνος υπάρχει ὁ πρῶτος έπίσκοπος, ὁ όποῖος πρέπει νά αναγνωρίζεται ὡς κεφαλή. Ὅλοι οί έπίσκοποι τῆς περιοχῆς εκείνης πρέπει πάντοτε νά ενεργοῦν έν συμφωνία πρός τόν πρῶτον ἐφ' ὅλων τῶν θεμάτων, τά όποῖα δέν αναφέρονται εὐθέως είς τάς έπαρχίας των καί ὁ πρῶτος πρέπει επίσης νά αποφεύγη νά ενεργῇ χωρίς τήν συμφωνίαν τῶν ἄλλων έπισκόπων... Ἡ σχέση

τοῦ πρώτου μέ τούς ἄλλους ἐπισκόπους εἶναι σχέσις ἀλληλοεξαρτήσεως: τίποτε δέν δύναται νά πράττῃ ὁ πρῶτος ἄνευ τῶν ἄλλων, ἀλλ' οὔτε καί οἱ λοιποί ἐπίσκοποι ἄνευ τοῦ πρώτου... Τό λειτούργημα τοῦ πρώτου συνίσταται εἰς τήν ἐξασφάλισιν τῆς ἰσορροπίας μεταξύ τοπικῆς Ἐκκλησίας καί συνοδικοῦ θεσμοῦ» (Ὁ συνοδικός θεσμός. Ἱστορικά, ἐκκλησιολογικά καί κανονικά προβλήματα, στό Τιμητικόν ἀφιέρωμα εἰς τόν Μητροπολίτην Κίτρους Βαρνάβαν ἐπί τῇ 25ετηρίδι τῆς ἀρχιερατείας του, Ἀθῆναι 1980, σ. 176-177).

Ἡ ὑπερέχουσα θέσις τοῦ Πρώτου προβάλλεται καί ὑπό τῶν Πατέρων τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, οἱ ὅποιοι κατωχύρωσαν ὅ,τι «κατά τὰ ἀρχαῖα ἔθνη» ἐκράτει ὡς πρὸς τήν θέσιν τοῦ Πρώτου ἐν τῷ συνοδικῷ συστήματι· «Καθόλου δέ πρόδηλον ἐκείνο· ὅτι, εἴ τις χωρίς γνώμης τοῦ μητροπολίτου (τουτέστι τοῦ Πρώτου) γένοιτο ἐπίσκοπος, τόν τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μή δεῖν εἶναι ἐπίσκοπον». Τό θέμα τῆς θέσεως τοῦ Πρώτου ὡς πρὸς τήν συγκρότησιν τῆς συνόδου καί τῆς σχέσεώς του μετά τῶν ὑπολοίπων μελῶν αὐτῆς ὑπογραμμίζει χαρακτηριστικῶς ὁ βυζαντινός ἐρμηνευτής τῶν κανόνων Ἰωάννης Ζωναρᾶς· «Ὡσπερ τὰ σώματα, μή τήν οἰκείαν ἐνέργειαν ὑγιᾶ σωζούσης τῆς κεφαλῆς, πλημμελῶς κινοῦνται ἢ καί ἄχρηστά εἰσι παντελῶς, οὕτω καί τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, εἰ μή ὁ πρῶτος τούτου καί τάξιν πληρῶν κεφαλῆς, ἐπί τῆς οἰκείας διατηροῖτο τιμῆς ἀτάκτως καί πλημμελῶς κινήσεται. Διά τοῦτο ὁ παρών κανὼν (34ος τῶν ἀγίων Ἀποστόλων) τούς ἐκάστης ἐπαρχίας πρώτους ἐπισκόπους, τούς τῶν μητροπόλεων δηλονότι ἀρχιερεῖς, κεφαλὴν ἡγεῖσθαι ὑπό τῶν ἄλλων ἐπισκόπων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας κελεύει καί χωρίς ἐκείνων μηδέν ποιεῖν, ὃ εἰς κοινήν ἀφορᾷ τῆς Ἐκκλησίας κατὰστασιν..., ἀλλὰ περί τούτων ἐκείνω (δηλαδή τῷ Πρώτῳ) συνδιασκέπτεσθαι καί τό πᾶσιν ἄριστον δόξαν ψηφίζεσθαι».

2. Εἰς τήν ἐκκλησιολογικήν ταύτην ἀρχήν στοιχῶν καί ὁ ἡμέτερος Καταστατικός Νομοθέτης ὥρισε, ἐν τῷ 8ῳ ἄρθρῳ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὅπως «ἡ Ἱερά Σύνοδος συγκαλῆται ὑπό τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις καί εἶναι ὁ κανονικός Πρόεδρος αὐτῆς, κωλυομένου δέ τούτου ἢ καί εὐρισκομένου ἐκτός Κύπρου, γνώμη καί ἐντολῇ αὐτοῦ συγκαλῆται καί προεδρεύ-

νται ὑπό τοῦ πρώτου τῇ τάξει τῶν ἐν Κύπρῳ ὑπαρχόντων Μητροπολιτῶν καί ἐν περιπτώσει κηρείας τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου ὑπό τοῦ Τοποτηρητοῦ». Εἶναι γνωστόν ὅτι ὁ Πρῶτος τῇ τάξει Μητροπολίτης Πάφου κ. Χρυσόστομος οὐδέποτε ἔλαβε τήν ἐντολήν ἣ εἶχε τήν συγκατάθεσιν (τήν γνώμην) τοῦ ἀσθενοῦντος Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν, διά νά συγκαλῇ τήν Σύνοδον. Ἡ σύγκλησις τῆς ἡρμηνεύθη ὑφ' ὅλων ἡμῶν μόνον ὑπό τήν ἔννοιαν τῆς οἰκονομίας. Κατ' ἀκρίβειαν ὁμως μία τοιαύτη πράξις ἀντιβαίνει πρὸς τήν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν ἐκκλησιολογικήν καί κανονικήν ἀρχήν. Ὑπό μορφὴν παρενθέσεως, σκοπῶν εἰς τήν προβολήν καί μόνον τῆς ἐν λόγῳ ἐκκλησιολογικῆς ἀρχῆς, ὀφείλω νά ὑπενθυμίσω ὅτι οἱ τρεῖς Μητροπολῖται, Πάφου Γεννάδιος, Κιτίου Ἀνθιμος καί Κυρηνεῖας Κυπριανός, καθηρέθησαν ὑπό τῆς ἐν Κύπρῳ συγκληθείσης Μείζονος Συνόδου ἐν ἔτει 1973, κατηγορούμενοι καί διά τόν λόγον ὅτι συνεκάλεσαν Σύνοδον ἄνευ τοῦ Πρώτου. Ἡ ἐπὶ τετραετίαν ἄσκησις τῆς οἰκονομίας θά πρέπει νά λάβῃ τέλος, προκειμένου νά ἐπανέλθωμεν εἰς τήν κανονικήν τάξιν. Ἡ δέ παῦσις τοῦ σεβαστοῦ πατρὸς ἡμῶν, Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσόστομου καί ἀκολούθως ἡ ἐκλογή νέου, κατὰ τήν βουλήν τοῦ Θεοῦ καί τήν κρίσιν τοῦ περιουσίου Αὐτοῦ λαοῦ, θά πρέπει νά γίνῃ προκειμένου ἡ Ἐκκλησία μας νά ἀποκτήσῃ κεφαλὴν καί ἡ ἀρχιεπισκοπικὴ περιφέρεια ποιμένα.

3. Ἡ ἀπουσία ποιμένων ἢ καί ἡ ἀδυναμία ἀσκήσεως τῶν καθηκόντων του εἶναι καταστάσεις ἀπευκταῖαι ὑπό τοῦ Καταστατικοῦ ἡμῶν Νομοθέτου ἀκόμη καί διά τούς ἐφημερίους. Ὡς ὀρίζεται ἐν τῷ ἄρθρῳ 82, παρ. 13, τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας μας: «Ἐφημέριοι διαρκῶς ἀνίκανοι πρὸς ἱεροπραξίαν καταστάντες, εἴτε ἔνεκα σωματικῆς ἢ διανοητικῆς ἀσθενείας ἢ ἔνεκα ἀτυχήματος ἢ προώρου γήρατος, τῆς ἀνικανότητος αὐτῶν πιστοποιουμένης διὰ γνωμοδοτήσεως δύο ἱατρῶν, ὀριζομένων ὑπό τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου ... ἀποσύρονται μετ' ἀπόφασιν τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου...». Ἀν τοῦτο ἰσχύει διά τούς ἐφημερίους, πολλῶ μᾶλλον προβλέπεται διά τούς Μητροπολίτας καί δὴ διά τόν Ἀρχιεπίσκοπον, ὁ ὁποῖος ἔχει τήν ὑψηλοτέραν διακονίαν ἐν παντί τῷ κλήρῳ τῆς δικαιοδοσίας

του. Οὕτω διά τοῦ ἄρθρου 55 ἐπιτάσσονται τὰ ἑξῆς: «Ἐπίσκοπος κανονικῶς ἐν τῷ θρόνῳ κατασταθεὶς παραμένει ἐν αὐτῷ ἰσοβίως, ἐκτός ἐάν ἢ παραιτηθῇ οἰκιοθελῶς καί τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ γενομένης δεκτῆς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ παυθῇ κανονικῶς. Κανονικὴ παῦσις ἐπέρχεται μεθ' ὀριστικὴν καθαίρεσιν ἢ καταδίκην αὐτοῦ εἰς ἰσόβιον ἀργίαν ἢ ἔκπτωσιν ἀπὸ τοῦ Θρόνου ἢ μετ' ἀπομάκρυνσιν λόγῳ ἀδυναμίας αὐτοῦ νά ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ ὑψηλά αὐτοῦ καθήκοντα ἔνεκα χρονίου σωματικοῦ ἢ διανοητικοῦ νοσήματος ἀρμοδίως ἀποδεδειγμένου ἢ ἔνεκα γήρατος».

Οἱ Κύπριοι Ἱεράρχαι ὀφείλομεν νά πληροφορήσωμεν τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς ἡμῶν ὅτι ἡ Σύνοδός μας ἀνέθεσε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 2002 εἰς διακεκριμένους καθηγητάς – ἱατρούς, διεθνοὺς κύρους, τὴν ἐξέτασιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χρυσοστόμου, οἱ ὅποιοι ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ κατάστασις του εἶναι μὴ ἀναστρέψιμος, γεγονός τὸ ὅποιον, δυστυχῶς, ἐπεβεβαίωσε ἔκτοτε καί τὸ διαρρεῦσαν μακρόν χρονικόν διάστημα. Οἱ καθηγηταὶ ὑπέβαλον τὴν Ἐκθεσὶν τῶν εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον, ἡ ὁποία καί τὴν ἀπεδέχθη. Θὰ ἠμπορούσαμεν καί ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν λόγῳ Ἐκθέσεως νά εἶχαμε προχωρήσει εἰς τὴν τιμητικὴν παῦσιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν, ἐρεΐδοντες τὴν ἀπόφασιν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 55 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, τὸ ὅποιον ἄρθρον, σημειωτέον, ἀποτυπώνει τὴν κανονικὴν διδασκαλίαν καί τὴν διαχρονικὴν κανονικὴν πρᾶξιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ πρᾶξις τῆς ἀπομακρύνσεως ἱεραρχῶν καί δὴ τῶν Πρώτων ἐκ τῶν Θρόνων τῶν, εἰς περιπτώσεις σοβαροῦ σωματικοῦ ἢ διανοητικοῦ νοσήματος, ἐφηρμόσθη διὰ τὴν περιφρούρησιν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου, τὴν διασφάλισιν τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας καί τὴν τήρησιν τῶν ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας. Ὅπως δηλ. δέν νοεῖται ἀπολελυμένη χειροτονία, ἥτοι ποιμὴν ἄνευ ποιμνίου, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, κανονικῶς εἶναι ἐν πολλοῖς ἀναπόδεκτος ἡ ὑπαρξις ποιμνίου ἄνευ ποιμένος καί μάλιστα ποιμένος ἀρτιμελοῦς, ἱκανοῦ νά διδάσκῃ, νά διοικῇ καί νά ἀγιάζῃ τὸ ποίμνιόν του.

4. Κατὰ τὸν 78ον ἀποστολικὸν κανόνα: «Κωφός... καί τυφλός μὴ γινέσθω ἐπίσκοπος, οὐχ ὥς μεμιασμένος, ἀλλ' ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησια-

στικά παρεμποδίζοιτο» (Ράλλη - Ποιτῆ, Σύνταγμα, τ. Β΄, σ. 100). Ὁ Ζωναρᾶς εἰς τό σχόλιόν του ἐξαρτᾷ τὴν χειροτονίαν τοῦ ἐν ἀναπηρίᾳ εὗρισκομένου κληρικοῦ ἀπὸ τὴν δυνατότητα ἐκπληρώσεως τῶν καθηκόντων του. «Εἰ δέ ἐτερόφθαλμος εἴη (ὁ μέλλων ἱερᾶσθαι) τυχόν, ἢ διαστρόφους ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ κωλός ἐστιν, ἢ ἕτερόν τι πῆρωμα ἔχει, μὴ προσιστάμενον αὐτῷ πρὸς τὴν ἀρχιερατικὴν ἐνέργειαν, ἄξιος μέντοι κρίνεται πρὸς ἐπισκοπὴν, χειροτονηθῆναι οὐ κωλυθήσεται· εἰ δέ τι καὶ ἄμφω πεπῆρωται τὰ ὄμματα ἢ τὰ ὦτα κεκώφωται ἢ ἄλλο τι πῆρωμα ἔχει δι' οὗ τὰς ἀρχιερατικὰς ἐνεργείας πληροῦν κεκώλυται, εἰς ἐπισκοπὴν οὐ προβιβασθήσεται. Ὁ γὰρ μὴ βλέπων ἢ μὴ ἀκούων ἢ τὴν δεξιάν χειρᾶ ἴσως ἔχων ἀργὴν πῶς ἂν ἱεουργήσῃ ἢ μεταχειρίσῃ τὰ ἅγια καὶ μεταδώσῃ ἑτέροις τούτων, ἢ ἄλλο τι ἀρχιερατικὸν ἐνεργήσῃ λειτούργημα;» (Ράλλη - Ποιτῆ, Σύνταγμα, τ. Β΄, σ. 100).

5. Ἡ σοβαρὰ σωματικὴ ἀναπηρία ὡς κώλυμα διὰ τὴν ἱερωσύνην καταγράφεται ἐπανειλημμένως εἰς τὰς κανονικὰς πηγὰς καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐγχειρίδια Κανονικοῦ Δικαίου. Εἶναι ἐπίσης μαρτυρημένη εἰς τὰ αὐτὰ ἔργα καὶ εἰς ὅλους σχεδόν τοὺς συγχρόνους Καταστατικούς Χάρτας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἢ παῦσις ἀρχιερέων, ἀδυνατούντων νὰ ἐκπληρώσουν τὰ ὑψηλὰ αὐτῶν καθήκοντα, λόγῳ χρονίου σοβαρᾶς ἀσθενείας, σωματικῆς ἢ πνευματικῆς. Ἀπὸ τὰς πολλὰς μαρτυρίας ἐπιλέγω δύο, εἰς τὰς ὁποίας ἀποτυποῦται κυρίως ἡ πρᾶξις, ἡ ὁποία ἴσχυσε εἰς τό κέντρον τῆς λεγομένης βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἥτοι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ πρώτη ἀναφέρεται εἰς τὴν 26ην Ἀπόκρισιν τοῦ Θεοδώρου Βαλσαμῶνος εἰς ἐρώτησιν τοῦ Μάρκου Ἀλεξανδρείας: «Λελωπημένος ἢ ἐτερόφθαλμος ἀξιωθεῖν βαθμοῦ ἱερατικοῦ ἢ ὁ μετὰ τὴν χειροτονίαν καταπαθὴς γεγονώς ἐσεῖται καὶ μετὰ τό πάθος ἱεουργῶν ἢ οὐ;». Ὁ Βαλσαμὼν καταλήγων ἀποφαίνεται κανονικῶς διὰ τῶν κάτωθι: «Εἰ δέ τῆς ἱερατείας τό σπούδασμα ἐμποδίζει τῆς νόσου τό ὄφλημα, τῆς ἐνεργείας παυθήσεται ὁ νοσῶν, τοῦ δέ ἀξιώματος οὐκ ἀλλοτριωθήσεται, ἀλλὰ μᾶλλον οἰκτειρηθήσεται καὶ ἀπολαύσει μὲν τῆς προτέρας τιμῆς, ἔξει δέ καὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν καὶ τὰ λοιπά, κατὰ τὴν προτέραν συνήθειαν» (Ράλλη - Ποιτῆ, Σύνταγμα, τ. Δ΄, σ. 467-468).

Ἡ δεύτερη μαρτυρία καταγράφεται διὰ χαρακτηριστικῶν φράσεων εἰς τό ἔγγραφον παύσεως τῶν ἀρχιερέων, τό ὁποῖον υἱοθετήθη παλαιότερον ὑπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Εἰς τό Ὑπόμνημα τοῦτο λέγονται ὅσα οἱ ἱεροί κανόνες ἐπιτάσσουν καί ἡ κανονική πρᾶξις ἐπέβαλε: «Ἐπειδή ἡ ἀρχιεπισκοπή δεῖνα σχολάζει σχεδόν ἀρχιερατικῆς προστασίας χρόνοις ἱκανοῖς, ὥς τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύσαντος δεῖνος παραλυσίας πάθει κατασχεθέντος, καί ἐν ἀκινήσιᾳ σωματικῇ τυγχάνοντος, δι' ἧς ἀδυνάτως ἔχει ἐνεργεῖν τὰς ἀνηκούσας τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἐκκλησιαστικάς τελετάς· οὔτε γάρ μυσταγωγίαν, οὔτε χειροτονίαν ἐπιτελεῖν δύναται· οὔτε ἀγιασμόν, οὔτε ἄλλο τι τῶν ἀρχιερατικῶν χαρισμάτων παρέχειν ἰσχύει τῷ ὑπ' αὐτόν λογικῷ τοῦ Χριστοῦ ποιμνίῳ, ἀλλά φαίνεται μέν κατὰ παρουσίαν σωματικὴν ἀναπληροῦν τόπον ἀρχιερέως, οὐκ ἔστι δέ καί ἐνέργειαν, οὔτε ἀληθεύει σχεδόν τό εἶναι αὐτοῦ, ἕκαστον γάρ τῶν πραγμάτων ἐξ ἰδίας ἐνεργείας ἔχει τό εἶναι· αὐτός μέντοι ζῶν λογίζεται, ἀλλὰ ζῶν νεκρός ἐστὶ, καί ἀνωφελής κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἀρχιερωσύνης· τούτου χάριν, τῆς ψυχικῆς σωτηρίας φροντίζοντες τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης Χριστιανῶν, ὁ παναγιώτατος δηλαδή ἡμῶν αὐθέντης καί δεσπότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κύριος κύριος δεῖνα, μετὰ τῆς περὶ αὐτόν Ἱερᾶς Συνόδου, ἔγνωσαν διὰ συνοδικῆς γνωμοδοτήσεως, τὸν μέν δεῖνα αὐτόν μετακινήσθαι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης, καί ἡσυχάζειν ἀπραγμόνως, ἕτερον δέ ἀντ' ἐκείνου χειροτονηθῆναι νομίμως, τοῦ ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καί ποιμαίνειν ἀρχιερατικῶς τό ἐν αὐτῇ λογικόν τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον, ὅπως μὴ ἐστερημένον ὑπάρχη ἀρχιερατικῆς εὐλογίας· καί δὴ προτροπῇ τῆς αὐτοῦ Παναγιότητος ἡμεῖς οἱ παρευρεθέντες κτλ.».

Θά πρέπει ἀκροτελευτίως νά διευκρινισθῇ ὅτι ὁ 16ος κανὼν τῆς Πρωτοδευτέρας ἐξαιρεῖ τῆς ποινῆς τὸν ἀρχιερέα ὁ ὁποῖος διατρίβει ὑπὲρ τὸν ἐξαμηνιαῖον χρόνον ἐκτός τῆς ἐπαρχίας του διὰ λόγους ἀσθενείας. Ὡς ἀσθένεια ὅμως τοιαύτη πρέπει νά θεωρηθῇ ἡ ἰάσιμος καί οὐχὶ ἡ μακροχρόνιος καί ἀνίατος, ὥς νοεῖται εἰς τό 55ον ἄρθρον τοῦ ἡμετέρου Καταστατικοῦ Χάρτου.

Παναγιώτατε,

Πρώτιστον καθήκον ἡμῶν τῶν ἀρχιερέων εἶναι ὁ σεβασμός εἰς τὰς κανονικὰς ἀρχάς, ὅστις ἐκφράζει καὶ τὴν ἐκκλησιολογικὴν ἡμῶν συνείδησιν καὶ σκέψιν. Ὑπεράνω ὅλων εἶναι τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας. Δι' αὐτὸ συνῆλθεν ἡ Σύνοδος αὕτη, τῇ συμπράξει καὶ συμπαραστάσει Ὑμῶν, Παναγιώτατε, καὶ τῶν λοιπῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὥστε νά δοθῇ ἡ πρέπουσα τιμὴ εἰς τὸν πολίον ἡμῶν Γέροντα, τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Χρυσόστομον, καὶ συγχρόνως νά δρομολογηθῇ ἡ προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας μας διαδικασία διαδοχῆς του. Παῦσις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἀνεξαρτήτως τῆς ἐκλογῆς νέου προκαθημένου δέν νοεῖται. Τοῦτο ἐπιβάλλει τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἡμεῖς καὶ κατὰ τὰς Καταστατικὰς ἐπιταγὰς (ἄρθρα 59-62) καὶ κατὰ τὰς Κανονικὰς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὑποχρεούμεθα νά προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ πρώτου θρόνου τῆς Ἐκκλησίας μας, σεβόμενοι καὶ τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν ἐκκλησιολογικὴν διδασκαλίαν. Μακροχρόνιος χρεία, ἰδίως τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου, θά εἶναι ἐπιζήμιος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, θά ἔχη δέ ἐνδεχομένως δυσαρέστους συνεπείας τόσον διὰ τὴν συνοχὴν τῶν πιστῶν ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Κυπρίων Ἑλλήνων, ἴσως δέ καὶ θά θέσῃ τὴν Ἐκκλησίαν μας πλήρως εἰς τὸ περιθώριον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἐθνικὸν μας θέμα. Πιθανῶς αὐτὸ θέλουν καὶ κάποια ξένα κέντρα ἀποφάσεων διὰ τὴν τύχην τῶν λαῶν.

Ὁ 25ος κανὼν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου θέτει τὸν χρονικὸν περιορισμὸν τῶν τριῶν μηνῶν διὰ τὴν ἐκλογὴν νέου ἀρχιερέως εἰς χρεεύουσαν ἐπισκοπικὴν περιφέρειαν. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς τοιαύτης τῆς Κύπρου παρῆλθον τέσσερα συναπτά ἔτη, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ σχετικὴ Ἐκθεσις τῶν ἱατρῶν μᾶς ἐβεβαίωνεν ὅτι ἡ ὑγεία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μας εἶναι μὴ ἀναστρέψιμος. Ὁ Καταστατικὸς Νομοθέτης τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐπόμενος ταῖς Κανονικαῖς ἀποφάσεσι τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὥρισε ἡ ἐκλογὴ τῶν Εἰδικῶν Ἀντιπροσώπων νά γίνεται ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν μετὰ τὴν χρείαν τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ἢ οἴουδήποτε μη-

τροπολιτικοῦ θρόνου. Μάλιστα ὑποχρεώνει τοὺς ἐπισκόπους νά ἀντιμετωπίσουν ἀκόμη καί τὰς τυχόν ἐνστάσεις κατὰ προσώπων ἐγγεγραμμένων εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ χρονικοῦ περιορισμοῦ. Ἡ ὅλη διαδικασία τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου (Ἐγκύκλιοι, ἐκλογή Εἰδικῶν καί Γενικῶν Ἀντιπροσώπων, Ἐκλογικὴ Συνέλευσις), κατὰ τὸν Καταστατικὸν Νομοθέτην ἡμῶν, δέν ἔμπορεῖ νά ὑπερβῇ τὰς ὀγδοήκοντα μίαν ἡμέρας. Ἡ πρόνοια αὕτη ἀσφαλῶς ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν ἀσκόπων ἀναβολῶν ἢ καί ὑστεροβούλων μεθοδεύσεων.

Συμφώνως πρὸς τὴν Κανονικὴν ἐπιταγὴν τῶν Οἰκουμενικῶν καί Τοπικῶν Συνόδων, τό πνεῦμα καί τό γράμμα τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ὡς τοῦτο ἐκφράζεται ἰδίως εἰς τὰ ἄρθρα 59-62 καί εἰς τὴν Εἰσηγητικὴν Ἐκθεσιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου (ὁ ὁποῖος Καταστατικὸς Χάρτης ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου καί διὰ τῆς ψήφου δύο ἐκ τῶν παρευρισκομένων ἐδῶ Μητροπολιτῶν), εἶναι ἀπαραίτητον:

1. Νά ὀρίση ἡ παροῦσα Διευρυμένη Σύνοδος τῆς Γενεῦς τὴν ἡμερομηνίαν ἐνάρξεως καί λήξεως τῆς ἐκλογικῆς διαδικασίας, συμφώνως ταῖς καταστατικαῖς διατάξεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

2. Αἱ ἐκλογαί νά εἶναι δημοκρατικά καί ἀδιάβλητοι, ὅπως ἀρμόζει εἰς μίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ τό συνοδικόν σύστημα διοικήσεως, εἰς ὃ κυριαρχεῖ τό δημοκρατικόν πνεῦμα καί διδάσκεται τό ἥθος.

3. Διὰ τὴν ὁμαλήν καί ἀδιάβλητον διεξαγωγὴν τῶν ἐκλογῶν νά ὑπάρξῃ συνεργασία μέ τὰς κρατικές ὑπηρεσίας, αἱ ὁποῖαι καί τὴν γνῶσιν καί τὴν ἐμπειρίαν ἐκλογικῶν διαδικασιῶν ἔχουσι. Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ὡς γνωστόν, συνειργάσθη ἤδη μέ τὰς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους διὰ τὴν σύνταξιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων.

4. Τόσον κατὰ τὴν μεταφοράν καί διαφύλαξιν τῶν καλπῶν, ὅσον καί εἰς τὰ ἐκλογικά κέντρα καί κατὰ τὴν διαλογὴν τῶν ψήφων εἶναι ἀπαραίτητον νά ὑπάρχουν ἀντιπρόσωποι τῶν ἐκδηλωσάντων ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Ἀρχιεπισκοπικόν Θρόνον Ἐπισκόπων.

Ἐάν τοῦτο ἰσχύῃ διὰ τὴν ἐκλογὴν θρονικῶν ἐπιτρόπων, ὡς ὀρί-

ζεται ἐν τῷ ἄρθρῳ 166 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας μας, πολλῶ μᾶλλον τοῦτο δέον ὅπως ἰσχύσῃ διὰ τὴν ἐκλογὴν Ἀρχιεπισκόπου. Ἐπίσης σημαντικὴ εἶναι ἡ σύστασις Συνοδικῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία νὰ ἐποπτεύῃ τὴν ἐκλογικὴν διαδικασίαν.

5. Νὰ διευκολυνθῇ μέ κάθε νόμιμον τρόπον ἡ διαδικασία τῶν ἐκλογῶν. Εἶναι ἀναγκαῖον, δηλαδή, νὰ ὁργανωθοῦν τόσα ἐκλογικὰ κέντρα, ὅσα εἶναι ἀπαραίτητα διὰ τὴν εὐρυθμον καὶ ὁμαλὴν ψηφοφορίαν, καὶ νὰ μὴ περιορισθῶσιν μόνον εἰς τοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος εἰς τὴν μνημονευθεῖσαν Ἐκθεσὶν του τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς κατὰ τό δυνατόν ἐνδελεχοῦς συμμετοχῆς τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ποιμένων του, διότι οὕτω ὁ λαὸς «ἐνισχύει τό ἐνδιαφέρον του» διὰ τὴν Ἐκκλησίαν [Ἀπόστολος Βαρνάβας, 40 (1979), σ. 377].

6. Ἡ ἐκλογὴ τῶν Εἰδικῶν καὶ Γενικῶν Ἀντιπροσώπων εἰς τὰς Μητροπόλεις, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται ὑπὸ κατοκὴν νὰ γίνῃ ὅπως αὕτη ἔγινε κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μητροπολίτου Κυρηνείας (1994) καὶ τοῦ Μητροπολίτου Μόρφου (1998).

7. Νὰ ἀναγράφωνται εἰς τό ψηφοδέλτιον εἰς ξεχωριστὰς στήλας τὰ ὀνόματα τῶν Ἀντιπροσώπων ἑνὸς ἐκάτου ἐκδηλώσαντος ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Ἀρχιεπισκοπικόν Θρόνον Ἐπισκόπου, ὥστε οἱ ψηφοφόροι νὰ γνωρίζουν ποῖος δι' αὐτῶν θὰ ἐκλεγῇ Ἀρχιεπίσκοπος.

Ὁ Κυπριακὸς λαὸς τρέφει ἰδιαίτερον σεβασμὸν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ ἄλλα Πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα καὶ πιστεύει ὅτι ἡ Σύνοδος αὕτη ἡ ὁποία συνῆλθεν ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἀδελφικῶν διορθοδόξων σχέσεων, συμφώνως καὶ πρὸς τό πνεῦμα τῶν κανόνων 9 καὶ 17 τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 12 καὶ 14 τῆς Ἀντιοχείας, θὰ ἔχῃ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν ἐν Κύπρῳ παροικοῦσαν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ταπεινῶς πιστεύω ὅτι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν, Παναγιώτατε Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα καὶ Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, θὰ πρέπει νὰ κινηθοῦν αἱ ἀποφάσεις κατ' ἐξοκὴν ἡμῶν τῶν Κυπρίων Ἱεραρχῶν καὶ αἱ δεσμεύσεις ἡμῶν ἐνώπιον τῶν λίαν ἀγαπητῶν, σε-

βαστῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καί συλλειτουργῶν καί Πατέρων ἡμῶν, τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας. Οὕτω θά ὑπάρξῃ εἰρήνη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, τῇ συνδρομῇ καί πάλιν τοῦ σεπτοῦ Κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς τοῦτο διευτώσατε εἰς τὴν Ὁμιλίαν Ὑμῶν, κατὰ τό μνημονευθέν ἀπόσπασμα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς εἰσηγήσεώς μου.

Βαθύτατα σᾶς εὐχαριστῶ».

Ἡ ληφθεῖσα μετὰ ταῦτα ἀπόφασις ἀναφέρει καί τὰ ἀκόλουθα:

«Ἐν ἀρχῇ ἡ Α.Θ. Παναγιότης προέβη εἰς εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ θέματος, ὃ δέ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀντεφώνησεν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐν συνεχείᾳ οἱ Μητροπολίτης Πάφου καί Ἐπίσκοπος Κύκκου ἀνέγνωσαν τὰς ἀνατεθείσας εἰς αὐτοὺς εἰσηγήσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπηκολούθησε διεξοδική συζήτησις περὶ τοῦ ἐάν ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσοστόμου εἶναι τόσον βαρεῖα καί μὴ ἀναστρέψιμος, ὥστε νά ἐμποδίζῃ αὐτόν διαρκῶς, καί χωρὶς ἐλπίδα ἀποκαταστάσεως, ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν καί ἐν γένει πρωθιεραρχικῶν αὐτοῦ καθηκόντων. Ἡ Ἱερά Σύνοδος μετὰ βαθείας λύπης διεπίστωσεν ὅτι ὄντως ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας αὐτοῦ εἶναι κλονισμένη βαρέως καί μὴ ἀναστρέψιμος, εἰς τρόπον ὥστε νά ἀδυνατῇ οὗτος νά ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ ὑψηλά καθήκοντα αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου καί Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς διαρκῶς καί ἰσοβίως, ἔνεκα τοῦ πλήξαντος αὐτόν χρονίου σωματικοῦ νοσήματος, ἀρμοδίως ἀποδεδειγμένου ἱατρικῶς. Ἐν συνεχείᾳ ἐγένετο μυστικὴ ψηφοφορία ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος, ἐάν κατόπιν τούτου ὁ Ἀρχιεπισκοπικὸς Θρόνος τῆς Κύπρου δέον νά κηρυχθῇ ἐν χρεΐᾳ ἢ ὄχι. Ἐπὶ ψηφισάντων 22 συνέδρων εὐρέθησαν 15 ψηφοδέλτια ὑπὲρ τῆς κηρύξεως τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου τῆς Κύπρου ἐν χρεΐᾳ καί 7 ὑπὲρ τῆς συνεχίσεως τῆς παραμονῆς ἐπ' αὐτοῦ τοῦ νῦν Ἀρχιεπισκόπου(*)».

*) Οὗτοι ἦσαν ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας, οἱ Μητροπολῖται Πάφου, Κιτίου, Κυρνείας καί Λεμεσοῦ καί οἱ Χωρεπίσκοποι Σαλαμῖνος καί Ἀρσινόης.

Ἡ Ἱερά Διηρυμένη Σύνοδος, κηρύττουσα τοιοῦτοτρόπως τόν Ἀρχιεπισκοπικόν Θρόνον τῆς Κύπρου ἐν χρεΐα, ἐπαφίησι τά περαιτέρω εἰς τήν κανονικήν εὐθύνην καί ἀρμοδιότητα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἀγιωτάτης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας Κύπρου.

Ἡ Ἱερά ἡμῶν Σύνοδος ἐξαίρει τήν εὐδόκιμον προσφοράν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου πρώην Κύπρου κ. Χρυσοστόμου, τόσον πρὸς τήν Ἀποστολικήν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου, ὅσον καί πρὸς τά ἀπασχολοῦντα τόν λαόν αὐτῆς προβλήματα, καί ἀπευθύνει πρὸς αὐτόν τὰς εὐχαριστίας καί τήν τιμὴν αὐτῆς.

Ἡ Ἱερά Διηρυμένη Σύνοδος, ἀποφασίσασα καί ἀποφαινομένη ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι τά ἀνωτέρω, ἐκφράζει τήν βεβαιότητα ὅτι τά πάντα ὡς πρὸς τήν πλήρωσιν τοῦ κενωθέντος Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Κύπρου θά διενεργηθοῦν ἐν εἰρήνῃ καί ὁμονοίᾳ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἰσχύοντος Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου καί ἀπευθύνει πρὸς τόν εὐσεβῆ Ὁρθόδοξον Κλῆρον καί Λαόν τῆς Μεγαλονήσου ἐγκάρδιον εὐχὴν καί εὐλογίαν, ἐπικαλουμένη ἐπ' αὐτόν καί ἐπὶ πάντας τήν χάριν καί τό ἄπειρον ἔλεος τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».